

Rodna Gruda

Kjer se zemlja konča in morje začne

Where the Land Ends and the Sea Begins

Objavljeno dne/Published on: 05.04.2013

Avtor članka/Article Author: Ajda Rogelj

Obdobja velikega portugalskega izseljevanja so se začela v 15. in 16. stoletju, v času velikih svetovnih odkritij. Med takratnimi osvajalci je bilo kar nekaj Portugalcev (Vasco da Gama, Ferdinand Magellan, Pedro Álvares Cabral). Med leti 1886 in 1966 naj bi se s Portugalske izselilo kar 2.6 milijona prebivalcev. Njim v spomin so postavili veliko spomenikov. Najdemo jih tako v prestolnici kot v drugih pokrajinah in tudi na na Azorskem otočju sredi Atlantskega oceana.

The eras of the great Portuguese emigration started in the 15th and 16th century in the time of the great discoveries. Many of the conquerors of that time were Portuguese – Vasco da Gama, Ferdinand Magellan, Pedro Álvares Cabral. Between 1886 and 1966 supposedly 2.6 million Portuguese people emigrated from their motherland. Many monuments have been erected in their memory; they can be found in the Portuguese capital as well as in other regions – even on the Azores in the middle of the Atlantic Ocean.

Spomenik upodablja družino, ki se vzpenja na ladjo, s katero bodo odpluli do oddaljene brazilske obale. (Vir: www.monumentoaoemigrante.com.br)

São Felix – Vrncanje na ladjo

Spomenik izseljencem, ki ga predstavljamo najprej, leži na vrhu griča São Felix v provinci Póvoa de Varzim na severu Portugalske. Spomenik so postavili leta 1998 na 170 metrskega griču in je usmerjen na zahod proti oceanu in Braziliji. Postal je turistična znamenitost, saj ponuja razgled na morsko obalo in čudovite sončne zahode. V daljavi vidiš samo in nič drugega kot modrino morja ali z besedami največjega portugalskega pesnika Luisa de Camõesa: »*Kjer se zemlja konča in morje začne*«. Ob odprtju spomenika so pripravili posebno praznovanje, ki se ga je udeležilo 20 000 ljudi. Ravno praznovanja so namreč

tista, ki Portugalce po svetu najpogosteje privabijo nazaj na Portugalsko. Eden izmed tradicionalnih in najmnogičnejših praznovanj v provinci Póvoa, je tamkajšnji ribiški karneval. Spomenik je postavljen v parku, do kipa pa mimo sedmih kapel vodi kar 328 stopnic. Na eni strani spomenika je upodobljen portret znanega portugalskega pomorščaka Pedra Álvaresa Cabrala, ki naj bi prvi odkril Brazilijo.

Spomenik portugalskim izseljencem, predvsem tistim, ki so se izselili v Brazilijo, je izdelal brazilski vsestranski umetnik Aucione Augustine. Skulptura upodablja moškega in žensko ter njune tri otroke, ki se vzpenjajo na ladjo, s katero bodo odpluli do oddaljene brazilske obale. Avtor spomenika je zapisal, da je preko izraza na njihovih obrazih skušal upodobiti občutke v trenutkih pred odhodom. Ti so bili podobni občutkom mnogih drugih Portugalcev, ki so v tistem času odhajali v svet. Ko so morali vse svoje stvari pospraviti, košček drage zemlje, s katerim so se le stežka preživljali, pa pustiti za sabo.

Idejni oče spomenika je bil Manuel Moreira Gisteira, ki se je s spomenikom želel pokloniti svoji rojstni vasi in staršem. V bronu in granitu upodobljena družina je namreč družina Manuela Moreira Gisteia (na spomeniku je upodobljen kot otrok). Gisteira je bil rojen leta 1955 in se je kot 11-letni deček z družino izselil v brazilski São Paulo. Na slavnostnem odprtju spomenika je predlagal, da bi praznovanje ob novem izseljenskem spomeniku na griču São Felix postalo vsakoletna tradicija.

Spomenik slavi življenje vseh tistih, ki jih je pot do boljšega življenja vodila v tujino. In čeprav so bili razlogi za odhode različni, spomenik poudarja predvsem noto poštvovalnosti za dobro svoje družine. Pa tudi neustavljivo

željo po boljšem življenju, ki premaga vse ovire in težave, s katerimi so se številni Portugalci morali spopasti.

Ponta Delgada – Stoletja izseljevanja

Spomenik v Ponti Delgadi na Azorih, vulkanskem otočju sredi Atlantskega oceana, je namenjen vsem tistim, ki so se z otočja izselili. Leta 1677 je otoka Faial in Pico stresel močan potres, ki je uničil številne vasi in življenja otočanov spravil v revščino. Tako se je že v 17. stoletju začelo izseljevanje z Azorskega otočja in se skozi stoletja nadaljevalo. Večino otočanov je pot najprej vodila v Južno Ameriko, predvsem v Brazilijo (natančneje v brazilsko zvezno državo Santa Katarina), ali pa v Severno Ameriko. Odhodi so bili težki, a priložnosti, ki so jih čakale v bolj razvitih državah, so jih gnale, da so premagali ovire, kot so nepoznavanje jezika in odtujenost od družine ter prijateljev na Azorih.

Kamnito skulpturo, ki upodablja moškega in žensko ter njunega otroka, je kipar Raposo de France postavil leta 1999.

Lizbona

Spomenik portugalskim izseljencem je postavljen tudi v prestolnici, na glavni železniški postaji Santa Apolónia. Spomenik je izdelala umetnica Dorita Castel-Branco, postavili pa so ga leta 1981. Postavljen je na simbolnem mestu, saj je železniška postaja Santa Apolonia imela skozi zgodovino pri izseljevanju pomembno vlogo. Zaradi svoje železniške povezanosti in mednarodnih povezav so številni portugalski izseljenci prav tu začeli svojo »pot v svet«. Z vlakom so Portugalci v bližnje evropske države (predvsem Francijo in Nemčijo) največ odhajali v 50- in 60-ih letih prejšnjega stoletja.

